ఇదీ తంతు!

(వ్యంగ్యహాస్య నాటిక)

పోతుకూచి సాంబశివరావు

వాణీ గ్రంథమాల

సికింద్రాబాదు.

ప్రథమ ముద్రణం

1, ఆగస్టు, 1956

వెల

పన్నెండణాలు

ప్రతులకు :
వాణీ గ్రంథమాల
208, బోయిగుడ
సికింద్రాబాదు.

సర్వోదయ ప్రెస్
మహంకాళి వీధి
సికింద్రాబాదు.

పాత్రలు-వాటి రూపాలు

1. వైకుంఠం బాబు: బాగా నెరిసిన జుట్టు-కొంచెం తెల్లబడుతున్న మీసం మొదటి సీనులో ఒకలాల్చి పంచ తెలుపు-తరువాత రంగాలలో ఒక నల్లకోటు షేర్వాణీలాంటిది. చేతిలో కర్ర, నుదురుపై పంగనామాలు, చెవులకు దుద్దులు, ఆకు చెప్పులు వయస్సు 50 సంవత్సరములు.

2. వేణమ్మ: బాగా పురాతన వైష్ణవ గృహిణిలా వేషం. నుదురుపై సిందూర రేఖ వయస్సు 45 సం॥ లు

3. బ్రహ్మంకవి: సిల్కు లాల్చి, సిల్కు-కండువా, సన్నని మల్లుపంచ, ఉంగరాలక్రాపు, కొంచెం చెదిరి ఉంటుంది. కాలికి బూట్సు చేతిలో గ్రంథాలు వయస్సు 40 సం॥ లు.

4. శాస్త్రి: పంచ, వక్షంపై ఒక్క కండువామాత్రమే, క్రాపుపిలక నిలువాటి కుంకంబొట్టు చేతిలో జ్యోతిష గ్రంథాలు, వయస్సు 40 సం॥ లు.

5. భిషగ్రత్నకషాయం: లావుగా నల్లగా ఉండాలి నెత్తిమీద సగంచెక్కిన తల. చెవులకు కుండలాలు వీభూతి పిండికట్లు ఒంటి నిండా. ఒంటి పైన ఒక కండువా, పంచ 40 సం॥ లు.

పిచ్చివాళ్ళు

వెంకమ్మ:- పూర్తి ముసుగులోవున్న సనాతన వితంతువు.

రావు:- చిరిగిన లాగు చొక్కా. చెదిరిన క్రాపు. చేతిలోని తెల్ల జెండాపై ఎర్ర మచ్చలు.

మూర్తి:- చేతిలో యినుపముక్కలు. టెస్టుట్యూబులు. చెదిరిన సూటు.

దాసు:- లుంగీ, లాల్చీ, కుంకంబొట్టు, రెండు కర్ర దిమ్మలతో తాళం వేస్తూంటాడు. బాగా పల్చని క్రాపు పిలక.

మొదటి రంగం

(వసారా రెండు కుర్చీలు, వైకుంఠం ప్రవేశం.)

వై :- ఉస్! దేముడా! ఎంత దురవస్థ తెచ్చి నానెత్తిన పెట్టేవురా! ఒక్కటే రొద. ఒక్కటే గొడవ! కాస్తసేపు విశ్రాంతి తీసుకుందామంటే వీలు లేదుకదా! ఉస్. రామచంద్రః ఏనాడైతే ఆ దేవేరమ్మ మెడలో మూడుముళ్ళు వేశానో, ఆనాటినుంచి యిదే తంతు, యిదేతంతు, సిగ్గు బిడియం వుండనక్కరలేదూ, ఆడజన్మ యెత్తినతర్వాత? నల్గురూ యీభాగోతం చూసి నవ్వుతూంటే, అప్రతిష్టకాదూ! కులం, గౌరవం, మర్యాదా, ఆలోచించ నక్కర్లేదా అంట?.........

చిన్నప్పుడు మా పెద్దలంతా సంసారం ఆనంద మయం అనిచెప్తే పెళ్ళంటే ఏమిటో, పెళ్ళామంటే అదేదో, అదేదో అనుకుని మురిసిపోయేవాడ్ని! పెళ్ళామంటే యింత గయ్యాళి పీనుగవుతుందని ఎవరికి తెలుసు? అలా చెపితే అప్పుడే మానేశే వాడ్ని పెళ్ళి!..........అయినాఏం? తక్కినకుటుంబాల్లో చిలకా గోరింకల్లా అందరూ కాపురం చెయ్యటంలే? దీనిఒక్కర్తికే వచ్చిందా? పగలల్లా ఆ కచేరీలోపడి చిత్రగుప్తుడి చిఠావర్జాల్లాగ, ఒకటేవ్రాత, ఒకటేవ్రాత! యింటికివస్తే, యీ గయ్యాళి పీనుగు గోలతో రోత. యింతకి యిది నా నుదిటి వ్రాత....ఏమో! రెండు పిల్లకాయలు దిగుతే యీ భాగోతం కట్టుతుందేమోనంటే, ఆయోగం పట్టదాయెను.! ఉస్: రామచంద్రా! ఏమన్నాఅంటే,

మహంకాళిలాగ విరుచుక పడుతుంది. లేకపోతే శనిగొట్టు పీనుగు లాగ,గొల్లుమని యేడుస్తుంది.... చిన్నప్పుడు అనుకునేవాడ్ని. కాలేజీఅమ్మాయిల్లా రెండు యింగ్లీషు మాటలు నేర్పితే బాగు పడుతుందేమోనని. ఆఁ యిన్నేళ్ళు వచ్చాక చదువేమిటి?— అదుగో! తయారవుతోంది. (వైకుంఠం కుర్చీలో కూర్చుంటాడు కోపంగా)

వే:- (ప్రవేశించి) యింట్లో యిల్లాల్ని యింతగా 'రవ్వ' పెట్టగూడదు. అందుకనే మొగవాళ్ళని మొండిపీనుగులంటారు.

వై:- (నవ్వుతూ లేచి) వేణూ! వేణూ! వంటయిందామరి, కచేరీకి వెళ్లాలి.

వే:- వంటాలేదు, పెంటాలేదు. మొద్దుల్లాంటి తడసిపోయిన పుల్లలు తెస్తే ఎలావండగలను? యిల్లంతా పొగ. కళ్ళు చిల్లులుపడి చస్తున్నాను, నా అవస్థ మీకేంతెలుసు?

వై:- వేణూ! వేణూ! తడిసినపుల్లలయితే నాతో చెప్పలేక పోయావా? నేనేమన్నాను చెప్పూ ఆ ఏడుపు?

వే:- యిరుగుపొరుగువాళ్ళు ఏం చక్కటి చీరలు కట్టుకున్నారు. కట్టుకుందామంటే, ఓ మంచిబట్టయినా లేదు.

వై:- వేణూ! మొన్ననేకదూ! 15 బనారసు చీరలు తెచ్చాను, అవి చాలకపోతే అలాఅని చెప్పు, యింకో పదిహేను—

వే:- బానమ్మ, సీతమ్మ వేసుకున్న కాసులపేర్లు ఎంత బాగున్నాయి? వేసుకుందామంటే ఓమంచి నగైనాలేదు.

వై:- యింట్లోవున్న ఒడ్డాణం, కంటే రోజూ పెట్టుకో: కాసుల పేరెంత? మూడ్నిముషాల్లో చేయించేస్తాను.

వే:- చాల్లెండి, యిలా చాలాసార్లు చెప్పారు.

వై:- చూస్కో! రేపు సాయంత్రం తప్పకుండా తెప్పిస్తాను, మరి.... కచేరీకి వెళ్ళాలి, వంటయిందా?

వే:- (విసుగుతో) రండి! భోజనానికి, యీమసేపు ఆలస్యం చేస్తే, ఎలాగ?

వై:- మా వేణు చాలా మంచిది, మా వేణు చాలా మంచిది. చూశావా! వేణూ! యిల్లాంటివి సల్లరూ వింటే, బాగుంటుందా? మనలో మనమే సర్దుకోవాలి, ఏమంటావ్?

వే:- చాల్లెండి, ఆపోగడ్తలకేంగాని, రేపు కాసులపేరు, బనారసుచీరెలు తేకపోవాలి మరి

వై:- తప్పకుండా! ఎంతమాట. మా వేణు చాలా మంచిది. మా వేణు చాలామంచిది. (నిష్క్రమణ,)

శాస్త్రి:- (ప్రవేశం) వైకుంఠం బాబుగారూ! వైకుంఠం బాబుగారూ! ఎవరూ పలకటంలేదేం చెప్మా! అదుగో ఆయనకోటు ఆ చిలక్కొయ్యనే వుంది. యింట్లో భోంచేస్తున్నారేమో! కచెరీ టయిమవలేదుగా! వైకుంఠం బాబుగారు చాలా మంచివారు, ధారాళంగా డబ్బు యిస్తారు. యీయన కిప్పుడు జోతిషం ఏమని చెప్పనూ. యీయన పెళ్ళాం గయ్యాళి, అలాచెబితే కోపంవస్తుందేమో!....ఎందుకైనా

మంచిది. యీ ప్రక్కన నక్కి సమయానికివచ్చి అయన్ను కలుసు కుంటాను.... (నిష్క్రమణ, వైకుంఠం ప్రవేశం)

వై:- ఛేవ్! ఛేవ్! మావేణు చాలా మంచిది. మావేణు చాలామంచిది, అప్పుడప్పుడు తిక్క వస్తూంటుంది అంతే! యీ తిక్క ఎదో విధంగా కుదుర్చాలి,—ఎన్ని నగలు, ఎన్ని చీరలు తెచ్చినా దీనికి చాలటంలేదే? కొంపదీసి ఎవడినయినా ప్రేమించి, వాడికి యివ్వటం లేదుకదా! పగలల్లా నేను యింట్లో వుండనాయను ఖర్మం...ఏమో ఏం చెప్పగలం? అందుకే యీ ఆడవాళ్ళను నమ్మకూడదన్నారు. ఆడవాళ్ళ మనస్సు కుళ్ళుట! వారి హృదయాలు చూపులులాగే చంచలాలుట! పెద్దలుచెప్పేరు...ఏంయింకోడ్ని ప్రేమించడమేం? నే బాగులేనూ?. నా శరీరం కోమలంగా బంగారువర్ణంగాలేదూ?. (ఆలోచించి) అబ్బే! యిందతా నా వెర్రి భ్రమకావి, మా వేణు చాలా మంచిది... అయినా యీ సంసారం యింతకాలం యింత కష్టభూయిష్టంగా వుండటం నాకిష్టంలేదు. దీని అంతుకనుక్కావి, తీరుతాను.

శాస్త్రి:- వైకుంఠంగారూ! వందనాలు, వందనాలు.

వై:- ఓహో శాస్త్రిగారా! నమస్కారాలు దయచెయ్యండి. యీరోజు మా గృహం పవిత్రమయింది, చాలాకాలానికి వచ్చారు. అంతా కుశలమా?

శా:- ఏదో మీదయవల్ల అంతాక్షేమం. యీమధ్య చాలాచాలా ప్రదేశాలు తిరిగి వచ్చానండి. జ్యోతిషంలో పరిపూర్ణ పాండిత్యం వచ్చే

సిందని, నన్ను పరీక్షించి, మా గురువుగారు నాకు చెప్పారు. చూశారా! గురుడు, శుక్రస్థానంలో వుండటంమూలాన సుమండి నాకింత పాండిత్యం లభించింది యేదీ? మీచెయ్యి యిలా యివ్వండి. మీ హస్తవిశేషం చూడాలని చిరకాలంనుండి నా కోరిక,

వై:- అయ్యో! అంతకన్నానా? చూడండీ. చూడండి. (అని చెయ్యి యిచ్చును.)

శా:- (చూస్తూ) మీపవిత్ర హస్తం, ఎలిజబెత్తు మహారాణిగారి హస్తంలా. ఆ హా హా.... ఎంతపోలికండీ?

వై:- అవునండి అప్పుడప్పుడు నేనుకూడా యీ సంగతే అనుకుంటుండే వాడ్ని లెండి.

శా:- మీకు త్వరలో యింద్రభోగములతోకూడిన అష్టైశ్వర్యములు ప్రాప్తిస్తున్నవి, చూశారా! కుజస్థానంలో, ఆ చంద్రవంక యెలా బయలుదేరిందో?

వై:- అవునండోయి! ఆచంద్రవంక తళతళా మెరుస్తోందికూడాను.

శా:- వైకుంఠం బాబుగారు, అన్ని విషయాలూ బాగాగుర్తిస్తారు. చూశారా! ఆ తళతళ అష్టయిశ్వర్యములను తెప్పిస్తుంది.

వై:- శాస్త్రిగారూ! ఎలిజబెత్తుకు వివాహం కాలేదుగదా! నాకు వివాహం అయిందేమీ అని ఒక్క సందేహం,

శా:- బాగా అడిగారు! చూశారూ! చంద్రుడు కుజస్థానాన్ని చుట్టి, ఒక రేఖతో, శుక్రస్థానంలోని త్రిభుజాన్ని కలుపుతూ, బుధస్థానంలోని చతురస్రాన్ని సమీపిస్తున్నాడు. అందుకే మీకు వివాహం అయింది

కావి, ఎలిజబెత్తురాణికి చంద్రుడున్నా యిలా తిరగలేదు. యిదొ క్కటే తేడా.

వై:- మా భేషుగ్గాచెప్పారు శాస్త్రిగారూ!

శా:- అవునాండి! మీఅర్ధాంగి బుగ్గపై ఒకపుట్టుమచ్చవుంది.

వై:- (స్వగతం) అరి దొంగపీనుగా! నాభార్య బుగ్గపై పుట్టుమచ్చ, నీకెలా తెలిసిందిరా? కోంపదీసి వీడికీ, దానికీ యేమయినా సంబంధ ముందాయేమిటి? (పైకి) నా భార్య బుగ్గపై పుట్టుమచ్చ నీకెలా తెలిసిందయ్యా! వుంటే వుంటుంది, నాయిష్టం. ఆ పుట్టుమచ్చ అలాగే వుంటుంది. నీకెందుకు? చాల్లేవయ్యా! మంచీ మర్యాదా అక్ఖర్లేదా? యిదేనా జ్యోతిషం చెప్పడం అంట?

శా:- బాబుగారు పొరబడుతున్నారు. మీ చేతిలో రవిస్థానంలో నక్షత్రంవుంది చూశారూ! ఆ నక్షత్రం మీ భార్యబుగ్గపై పుట్టుమచ్చవున్నట్లు చెప్తోంది. అందుకే మీకు అష్టయిశ్వర్యములు లభిస్తాయని చెప్పాను.

వై:- అదా సంగతి. అలా చెప్పండి. నిజంగావుంది పుట్టుమచ్చ. అది మా వేణుకు కొత్తఅందం యిచ్చిందండీ!. అందుకే మా వేణు మొహం కళకళ లాడుతోఉంటుంది.

శా:- చూశారూ! మీభార్య చాలా ఉత్తమురాలు, పతివ్రత, వినయ విధే యతలతో నడుచుకొంటుంది.

వై:- శాస్త్రిగారూ! మీకు దివ్యదృష్టివుందా అన్నట్టు చెప్తున్నారండీ! నిజంగా మావేణు చాలామంచిది.

శా:- మీభార్యపేరు వేణమ్మగారు కదుటండీ?

వై:- ఓ హో హో! మీరు మనుష్యుల పేర్లుగూడా చెప్పగలరన్నమాట. మీ పాండిత్యం ప్రశంసనీయం. లెండి!

శా:- అవునాండి ! మీ ధర్మపత్నికి అప్పుడప్పుడు తిక్క కూడా వస్తుంది.!

వై:- తిక్క! నా ధర్మపత్నికా! చాల్లేవయ్యా శాస్త్రిగారు! నేర్చుకు పోయావు. యిదేనా జ్యోతిషం చెప్పడం?

శా:- అదిగాదు వైకుంఠం బాబుగారూ! తిక్కంటే జ్యోతిషం భాషలో ప్రణయ కలహం అన్నమాట.!

వై:- అలా చెప్పండీ! అప్పుడప్పుడు మా వేణుకు, నాకూ, చిన్న ప్రణయ కలహం వస్తుందిలెండి.!

శా:- దేముడు మేలుచేస్తే. మీరు త్వరలో పతీసమేతులై తీర్థయాత్ర ప్రయాణంచేస్తారు. తిరుపతి వెళ్తారు.

వై:- చిత్తం

శా:- దేవత మేలుచేస్తే మీ పతీమణి ప్రేమ, హృదయంలోంచి, త్వరలో పైకిపొంగుతుంది. ఆనాడు మీకు సంసారంనిండా ఆనందమయ మవుతుంది.

వై:- శాస్త్రిగారూ! మీరు చాలా బాగా చెప్తున్నారు. కాని త్వరలో ముగించాలి. కచేరీకి టయిమయిందిగా!

శా:- అయ్యయ్యయ్యో! అయితేమీకు ఆటంకం కలిగిందన్నమాట. పోనీ, తర్వాత తక్కిన విషయాలు మనవి చేస్తాను, మీయింటి ప్రక్కనే వుంటున్నాను. 'కో' అంటే గంతేసి వస్తాను.

వై:- (సొమ్మిస్తూ) యిదితీసుకోండి.

శా:- (తీసుకుంటూ) అబ్బెబ్బే! ఎందుకండీ యింతసొమ్ము. వైకుంఠం బాబుగారికి ఎవర్ని ఎలా గౌరవించాలో బాగా తెలుసు.

వై:- సాయంత్రం మళ్ళీ కలుసుకుందాంలెండి.

శా:- చిత్తం. సెలవండి. (నిష్క్రమణ)

తెర.

రెండవ రంగం

(వసారా-రెండు కుర్చీలు, మేజాబల్ల, పుస్తకం చదువుతూ బ్రహ్మం కవి ప్రవేశం.)

కవిత్వమంటే ఏమనుకున్నావ్?
కల్ల బొల్లిగా మాటలురెండు
కలిపివేసినా కవనంబౌనా? ॥ క ॥
ఛందోబద్ధం చేసేదంతా
సరళంబైన కవనంబౌనా? ॥ క ॥
పదగుంభనచే గంభీరంబై
భావములేనిచో కవనంబౌనా? ॥ క ॥

(పుస్తకంమూసి) కవి మహా చక్కగా చిత్రించాడు! ఇది నావిషయంలో బాగా అన్వయిస్తోందే? అందుకే నేనుగూడా, భావం బాగా స్ఫురించాలంటాను. భావం పుట్టనిదే కవిత్వానికి Inspiration రానేరాదు. Inspiration రాందే కవిత్వం ధారాళంగా ప్రవహించనే ప్రవహించదు. పూర్వకాలపు కవులంటే, నాకిందుకే ఒళ్ళుమంట! వాళ్ళు కవిత్వం మొదలుపెట్టేముందు, ఆ సరస్వతిని స్తుతించకపోతే ఆ Inspiration దేవతను ఆరాధించరాదూ? అందుకే వారి కవిత్వం

చాలాకాలం ప్రపంచంలో వుండే యోగ్యతలేదు తిక్కన నన్నయాదులను ఎంతమంది ఎన్నివిధాల విమర్శించేరు? నన్నుమాత్రం యిప్పటివరకు ఎవరూ విమర్శించలేక పోయారు. నేనువ్రాసిన కావ్యాలు, అఖండమయినవి. అవి చాలా కొద్దిమందికే దొరుకుతాయి, తిక్కన, నన్నయాదులకవిత మంచిదికాక అందరి నోళ్ళలోనూ పడింది. "Rarity is Beauty" అన్నారు పెద్దలు.

అందుకే నా కవితాధారను కొంచెంకొంచెంగా ప్రపంచంలోకి వదుల్తాను. నా "సంసారం నిండా ఆనందమయం" అన్న కావ్యాన్ని చూసి ఎంతమంది ఆధునిక కవులు కళ్ళవెంట నీరుపెట్టుకోలేదు? కారణం? నా తెలివితేటలు,! కాదు కాదు. నా కవితాధార. కొంతమంది చదువరులు ఆనంద బాష్పాలు బొటబొటా రాల్చారు. యింకవ్రాయబోయే యీ క్రొత్త కావ్యానికి భావాలు బాగా స్ఫురించాలి. "My Dear Inspiration Goddess, Come on! I am Calling you. Come upon me. Give me Ideas to write Kavyam" (కళ్ళు తెరచి) Oh Yes! Inspiration Goddess is Approaching me (కళ్ళుమూసి) I pray you Inspiration Goddess! Come upon me (కళ్ళుతెరచి) O! She is near me! (కళ్ళుమూసి) Yes!".

వై:- బాబూ! కవిగారున్నారా?

బ్ర:- కవి ఎవరు? నా Inspiration సమాధి పాడుచెయ్యకుము! పొమ్ము.!

వై:- కవిగారి ఇల్లు ఇదేనా? కాదా?

బ్రః- కవులకు యిండ్లులేవు వారి భావస్థానమే వారియిల్లు.

వై:- బ్రహ్మంకవి యిక్కడివారే నాండి?

బ్రః- బ్రహ్మకవిగాదు. సృష్టికర్త! యిప్పుడైనా నేర్చుకో.! వో.!

వై:- ఎక్కడో మతిలేని మనిషిలా వున్నావే! బ్రహ్మగురించికాదు. బ్రహ్మం కవిగారిగురించి నేనడిగాను.

బ్రః- ఛస్. గొడవపెట్టకు. My Dear Inspiration Goddess! Come up on me భావోద్రేకం కొంచెంకొంచెం ఎక్కుతోంది మనస్సులోకి.

వై:- కొంపతీసి నువ్వుచేతబడి చెయ్యవుకదా!

బ్రః- Yes! Inspiration Goddess! భావోద్రేక దేవత పూర్తిగా మనస్సులోకి ఎక్కింది. ఎక్కువ అనుభవం వుంటే గాని, యీ సంగతిఎవ్వరికీ తెలియదు. కావ్యం తరువాత రాద్దాం: (ఆవైపుతిరిగి) ఎవరండిమీరు?

వై:- వోవయ్యా! యింతసేపు గుండె దడదడలాడింది. యెందుకు వచ్చానా అని భయంవేసింది. మీరు మాంత్రికులా?.

బ్రః- అటువంటి జాతికి సంబంధించను.

వై:- అయితే మీరు ఎవరితాలూకు?

బ్రః- రామచంద్రపురం తాలూకావాడ్ని. నాపేరు పేరువడసిన పెద్ద బ్రహ్మం కవి.

వై:- ఓహో! బ్రహ్మం కవిగారంటే మీరేనాండి? నమస్కారాలు.

బ్రః- అందుకున్నా నమస్కారాలు. మీకేం కావాలి?

వై :- చెబుతానుండండి అంతా ఒక్కసారి ఎలాచెప్పమన్నారు.

బ్ర:- నాకవితాధారలాగే కొంచెంకొంచెం చెప్పండి ఫర్వాలేదు.

వై :- మీరుచాలా గొప్పకవులని విన్నాను.

బ్ర:- మంచిది, మీరు వినటమేకాదు, నన్ను గొప్పకవిగా యిప్పుడు చూడటంలేదూ?

వై :- లేదు. మొదట మీరు దెయ్యాల బరకయ్యలా కనిపించారు, తరువాత బ్రహ్మం కవిగారనుకున్నాను.

బ్ర:- మీరు అనుకుని ఏమి చెప్పదలచు కున్నారు?

వై:- మీరు వ్రాసిన సంసారంనిండా ఆనందమయం అన్నకావ్యాన్ని చూసి చదివాను

బ్ర:- ఓహో. మీరు మాకావ్యాన్ని చదివారన్నమాట యింతకీ అది ఎవరిచ్చారు మీకు?

వై:- మాశాస్త్రి అది నాకిచ్చాడులెండి. కాని మాయింట్లో, సంసారాల్లో. ఎక్కడా ఆనందం కనిపించటం లేదేం? యీ కవులు, దుర్మార్గులు కల్లబుల్లిమాటలు కలిపి పుస్తకాల్లో వ్రాయడమేమని నాకు వళ్ళు చిర్రెత్తిందిలెండి. కాని అది మీరు వ్రాశారని తెలిసింతర్వాత. సంతోషించి, కొద్దిగా జ్ఞానబోధ పొందుదామని వచ్చాను.

బ్ర:- ఓస్ యింతేనాండి, నేనుకావ్యాలు మహా Inspirationతో వ్రాస్తాను లెండి. అందుచేత చదివినవాళ్ళకు కూడా. Inspiration పుట్టి వళ్ళుమండటంఅవి, వంటినిండా జెర్రెలు, తేళ్ళు పాకటం సహజంగా పుట్టుతాయి.

వై:- కొంపతీసి నావంటిమీద కెర్రెలు, తేళ్ళు ఎక్కి కుడతాయా అండి?

బ్రః- అబ్బెబ్బే! ఎంతమాటన్నారు? చికాకు వచ్చిందనటానికి అదొక Poetical Expression.

వై:- ఓహో! అదయితే ఫర్వాలేదు.

బ్రః- యింతకీ జ్ఞానబోధ మీకేనా?

వై:- నాకేనండి. అంటే నేనింకొకరికి చెప్తాను అది నా స్వంతానికి మాత్రం కాదు.

బ్రః- ఏమని జ్ఞానబోధ చెయ్యమన్నారు?

వై:- "సంసారం నిండా ఆనందమయం" అని.

బ్రః- నేను కావ్యం వ్రాసిపారేస్తే, యింకా జ్ఞానబోధ చెయ్యమంటారేమిటండీ? అదిచదవండి మీకే తెలుస్తుంది.

వై:- అదికాదండీ! ఆ జ్ఞానం పుస్తకరూపేణా వ్రాశారు. అదినాకు ప్రత్యక్షంగా చూపించమని నేనుకోరేది.

బ్రః- అబ్బే! అదిచాలా కష్టం. అప్పుడు Inspirationతో కావ్యాలు వ్రాశాను కాని ఇప్పుడు చూపించడం కష్టమండీ!

వై:- మీరలా సెలవిస్తే ఎలాచెప్పండి? మీరు ఆ జ్ఞానం Practicalగా చూపించగలరు.

బ్రః- అయితే చూపించగలనంటారా?

వై:- ఓహో! తప్పకుండా మీరు తలుచుకుంటే చెయ్యలేనిదేముంది?

బ్రః- ఎలా చూపించమంటారు?

వై:- ఒకచిన్న మంత్రముపదేశించండి.

బ్రః- మంత్రమా? అబ్బెబ్బే! మంత్రాలు రావునాకు.

వై:- నాదగ్గర అబద్ధమాడుతారెందుకు? నేవచ్చేముందు ఏదోమంత్రం పఠిస్తున్నారే!

బ్రః- అది మంత్రంగాదండీ Inspiration Goddess ను ఆరాధిస్తున్నాను.

వై:- అటువంటి దేవతనుపాసించటం నాక్కూడ నేర్పమని కోరుతున్నాను.

బ్రః- అది నాకురాదు ముమ్మాటికీరాదు.

వై:- మీకు వచ్చునండీ ముమ్మాటికివచ్చు.

బ్రః- అరే! రాదంటూంటే?

వై:- అరే! వచ్చునంటూంటే

బ్రః- నాకు రాదయ్యాబాబూ!

వై:- నీకు వచ్చునయ్యాబాబూ!

బ్రః- నీకెవరుచెప్పారు నాకువచ్చునని.

వై:- ఎవరు చెప్పడమేమిటి? శాస్త్రినాతో చెప్పితే,

బ్రః- ఓహో! శాస్త్రిచెప్పాడా మీతోటి? (ఆలోచించి) అయితే వచ్చును!

వై:- చెప్పండి! 'ఆలస్యం అమృతం విషం' అన్నారు.

బ్రః- అయితే యీ మంత్రం ఎవరిమీద ప్రయోగిస్తారు?

వై:- ఎవరిమీదేమిటి? ఎవరిపెళ్లాం తిన్నగాలేకపోతే వారిమీదే.

బ్రః- నాతో మీరు స్పష్టంగాచెప్పాలి.

వై:- మావేణుమీద.... అబ్బే! (అని నాలుక కరుచుకొని) మావేణు చాలామంచిదిలెండి! చాలామంచిది.!

బ్రః- ఏమండోయి! అబద్ధమాడితే మంత్రం ఫలించదు !

వై:- (స్వగతం) చచ్చాన్రా దేముడా! యింతవరకూ యింటిగుట్టు కప్పెట్టుకవస్తున్నానే? యింక తప్పదన్నమాట అవును డాక్టరు దగ్గరకాకపోతే. ఎవరిదగ్గరచెప్తాం రోగం సంగతి? (పైకి) మావేణుకి అప్పుడప్పుడు తిక్కవస్తుందిలెండి. పెంకితనంకొంచెం హెచ్చు. అందుచేత నాసంసారం ఆనందమయం చేసుకుందామని-

బ్రః- మీరిది చాలా జాగ్రత్తగా పఠించాలి.

వై:- చిత్తం.

బ్రః- ఎవరికీ తెలియనివ్వరాదు. మీ భార్యకుకూడా.

వై:- చిత్తం.

బ్రః- మీరు బాగా మాట్లాడగలరా?

వై:- ఓ! దివ్యంగా మాట్లాడుతాను. సంస్కృతం చదివేస్తాను అనర్గళంగా! నన్ను నేను మెచ్చుకోగూడదుకాని....

బ్రః- అయితే ఫర్వాలేదు. యికవినండి. మీరు మీ భార్యకు బాగా కవితాధార పొయ్యాలి.

వై:- నెత్తిమీద, వంటిమీద ఎక్కడపొయ్యాలంటారు?

బ్ర:- అదికాదండీ! మీరు కవిత్వం మాట్లాడాలన్నమాట.

వై:- మీ కవిత్వం నాకెలావస్తుంది?

బ్ర:- నే చెబుతాగా! యిట్లా అనాలి. "ఓహోహో! ప్రేయసీ"వర్ణించండి.

వై:- ఓహోహో! ప్రేయసీ!

బ్ర:- నీమందహాస వదనారవింద సౌందర్యము వర్ణింపతరమా!

వై:- నీమందహాస వదనారవింద సౌందర్యము వర్ణింపతరమా?

బ్ర:- నీశరీరమెంత కోమలముగానున్నది?

వై:- నీశరీరమెంత కోమలముగానున్నది?

బ్ర:- నీమృదు గాత్రము కోకిలకంఠంబేకదా?

వై:- నీమృదు గాత్రము కోకిలకంఠంబేకదా?

బ్ర:- ఓహోహో! ప్రేయసీ! నాపై ప్రణయకలహమేలనే?

వై:- ఓహోహో! ప్రేయసీ! నాపై ప్రణయకలహమేలనే? : ఓస్ యింతేనాండి. పూర్వకాలపు కవులకావ్యాల్లోవి విరహఘట్టాలు రెండుబట్టీ పట్టేస్తాను.

బ్ర:- అదుగో! మీరు పూర్వకాలపు కవులంటున్నారు. వాళ్ళకూ నాకూ పడదండోయి! మంత్రము కూడ ఫలించదు.

వై:- పోనీలెండి. మీరు చెప్పినట్లేచేస్తాను. యింకా ఏం చెయ్యమన్నారు?

బ్ర:- మీరు అల్లా పొగడాలి, మీ అర్ధాంగి ఏమనినా, కొంతసేపు వినకండి త్వరలోఆమె దారిలోకి వస్తుంది. మీరుమాత్రం సర్వదా యిల్లాగే మాట్లాడాలి.

వై:- చిత్తం: తర్వాత?

బ్రః- మీభార్య ముస్తాబైయున్నప్పుడు పఠిస్తే చాలా ఫలప్రదమౌతుంది.

వై:- చిత్తం.

బ్రః- మీరు యీమంత్రం పఠించేముందు భావోద్రేక దేవతపేరుగూడ ఒకసారి తల్చుకొండి. అప్పుడప్పుడు నాపేరుగూడ తల్చుకొండి మంత్రం ఘాటుగావుంటుంది.

వై:- చిత్తం మరిసెలవా?

బ్రః- ఉండండి యిదిగో! అప్పుడప్పుడు ఆయాసంవస్తే మాట—నాకవి శాధారలాగే కొంచెం వదలండి.

వై:- అవశ్యం. నేను వెళ్ళనాండి.

బ్రః- మంచిది.

వై:- ఓహోహో! ప్రేయసీ! (అంటూ నిష్క్రమణ).

తెర.

మహాడవ రంగం

(వేణమ్మ కూర్చుని పాడుతూ, "వసుధలో వనిత బ్రతుకేహాయి"

"మగనివలచి వలపులొలుక కలుగుగదహాయి"

(వైకుంఠం ప్రవేశం).

వై:- మావేణు చాలామంచిది ఓహో! ముస్తాబైకూర్చుందే! అయితే మంత్రం బాగా ఫలిస్తుందన్నమాట. యిదంతా శుభసూచకం. భావోద్రేక దేవతా! ఓహోహో! ప్రేయసీ! వనమాలీ!

వే:- (విసుగుతో) నా బనారసుచీరలు, కాసులపేరు సంగతి ఏంచేశారు? నాదగ్గర మీ టక్కులుసాగవు.

వై:- ఓహోహో! నాలలనామణీ! నీ మందహాసవదనారవింద సౌందర్యము వర్ణనాతీతంబే! ప్రియా భామినీ!

వే:- (కోపంతో) నా మొహం యెట్లావుంటే మీకెందుకు? కాసుల పేరుతెండి.

వై:- నా వేణు సతీమణీ! కోకిల తీయనిపలుకులవోలె, నీపలుకులు మధుర మంజుల భాషణంబులై తేనెలొలుకుచున్నవే!

వే:- ఏమండోయి! నా బనారసుచీరలు, కాసులపేరుసంగతి ముందు తేల్చండి.

వై:- ఆహాహా! నీబంగారువర్ణమిశ్రితంబైన, శరీరమెంత కోమలముగా నున్నది? ఆ గండు తుమ్మెదలబోలు కన్నులచెలువము నీలోత్పల ముల గేలిసేయుచున్నదే!

వే:- ఏమండోయి, ఆ కవిత్వాలు కట్టిపెట్టండి. ఎప్పటికప్పుడు ఈలాగే, ఏమాటకూ సమాధానం చెప్పరు. నేనెంత అవస్థపడుతున్నానో మీకేం తెలుసు నాబాధ?

వై:- పసిమి మిసలందేలు నీముఖాంబుజమునరాలు కన్నీటిబొట్లు బంగారు పతకమందలి ముత్తెములభాతి ఎట్లు శోభిల్లుచున్నవో! నీభవదీయ హృదయవిదారకమగు ఏడ్పులు ఎంత కర్ణానందంబో చెలీ! ప్రియా!

వే:- అయ్యో నాఖర్మం కాలిపోనూ! యిల్లాంటి మొగుణ్ణి నేనెప్పుడూ కట్టుకోలేదర్రోయి! నాకీమొగుడొద్దర్రోయి! (గోలచేస్తుంది)

వై:- తప్పునటే! మదీయ ప్రియధర్మపత్నీ! నీరోదన తుమ్మెదల ఝంకా రము భాతి విలపిల్లుచున్నదే భామామణీ!

వే:- ఈ మొగుడుతో నేనుకాపురం చెయ్యలేనర్రోయి. నాబాధఎవరికీ అఖర్లేదర్రోయి! (గర్గోల). (శాస్త్రి ప్రవేశం)

వై:- ఓసీ ప్రియా రత్నమా! ఏడ్పులతో ఫలితమేమి? నాతో ప్రేమా లాపంబులనాడవే ? (పక్కకు తిరుగును)

శా:- వేణమ్మగారూ! ఇదేమిటమ్మా తప్పుగదూ; లెండి లెండి సంగతేమిటి?

వే:- చూడండన్నయ్యగారు! నన్నుఎలాకొట్టి బాదేశారో ! నావళ్ళు చిల్లులుపడిపోయింది నేనీయనతో కాపురం చెయ్యలేను.

శా:- తప్పు, ఎంతమాటన్నారూ? భర్తను ప్రేమించడం భార్య ధర్మంకాదుటండీ? కాపురం చెయ్యకపోతే లోకం ఒప్పుతుందా? ధర్మశాస్త్రాలు కోప్పడుతాయి.

వై:- ఈ మంత్రం యిప్పుడెలా పఠించాలి?

వే:- ఈ మొగుడుతో నేవింక వేగలేనండన్నయ్యగారూ.

శా:- ఏదో కాలక్షేపం చెయ్యాలండీ! తప్పుతుందా?

వై:- (యిటుతిరిగి) ఓరి శాస్త్రిపీనుగా, నువ్వుమళ్ళీ వచ్చావా? నాపెళ్లాంతో దింటరిగా మాట్లాడుతున్నావట్రా! నా ఆనంద మంత్రానికి అడ్డుతగి లావట్రా, ఆరి పీనుగా! అయినా యింకా ఏంచేస్తాడో యిలాగే వరాతుగావుంటా.

శా:- వైకుంఠం బాబుగారూ!

వై:- ....

శా:- వైకుంఠం బాబుగారూ! యిలా చూడండి.

వై:- ....

శా:- నాకెందుకు? ఓహో! మంత్రమా? బాగాపఠించండి. (నిష్క్రమణ).

వై:- వదిలింది పీడవదిలింది. శనిగొట్టుపీనుగు వదిలాడు. ఆహాహా వేణూ! నాదెశ ఒక సారి పరికించు. నీబాహాల్లతల. తుదనున్న పాణిద్వయంబు ప్రసూనంబులకైవడిగ్రాలుచున్నవే.

వే:- యిదెక్కడి విపరీతం? ఏమిటీకవిత్వాలు?

వై:- నాసుందరాంగనా? ఏమిప్రణయకలహము తెచ్చినావే యింతవరకూ?

వే:- ఎప్పుడూలేదు. ఏమిటీ ఆ ఘాయిత్యం!

వై:- ఆహా! వీణాతంత్రుల స్వరములే నీమృదుగాత్రరవములు.

వే:- ఈయనకు కొంపతీసి మతిపోలేదుగదా?

వై:- ఓహో! నిర్మలమతిమంతురాలా! వేణూ! ప్రియా!

వే:- అయ్యయ్యయ్యో! యీయనకిపిచ్చియెక్కింది. నాఖర్మం కాలిపోనూ; యిక్కడ్నించి నన్ను పిచ్చివాడి పెళ్లాం అంటార్రా! ఎంచెయ్యన్రా! భగవంతుడా? ఆ శాస్త్రిగార్ని పిలిస్తే ఏమన్నాపలహా యిస్తాదేమో? దేముడా! (నిష్క్రమణ)

వై:- ఆసిపీనుగా! ఎక్కడికిపోతావే? నామంత్రం పూర్తిగాపఠించనీ! నాకుతెలుసులే; నీకు తిక్క కొంత తగ్గింది. యీసారి మంత్రం ఘాటుగా పఠిస్తాను, కవిపేరు కల్పకుంటే ఘాటుతనం ఎక్కువౌతుంది. బ్రహ్మం, బ్రహ్మం, బ్రహ్మం.

(వేణూ, శాస్త్రి ప్రవేశం)

వే:- చూశారా! అన్నయ్యగారూ! ఎంత విపరీతంగా మాట్లాడుతున్నారో.

వై:- బ్రహ్మాం. కవిబ్రహ్మాం, బ్రహ్మాం, భావోద్రేక దేవతా! నాలో ఆవేశింపుము.

శా:- అవునండోయి! ఇందాక ఏమిటో అనుకున్నాను యిది పిచ్చే.

వై:- అహా! ప్రేయసీ! సుందర సుకుమార మధుర మంజుల కోమలప్రియా!

శా:- యీవిధంగా ఒంటరిగా గొణుగుకొనడం, వణుగుకొనడం అన్నవి చూశారూ, పిచ్చివాళ్ళకొక లక్షణం.

వై:- ప్రియా: వేణూ: ఆఁ! యింకా రాలేదేం? కొంపదీసి శాస్త్రికోసం పోలేదుకదా? నా మంత్రం వృధాగా పోతుంది.

వే:- యిదేమిటండీ: యీయనకు పిచ్చి ఎక్కువైపోయింది.

శా:- మరేనండీ, నేను మొన్ననే అనుకున్నాను. అయనజాతకం చూసినప్పుడు, మతి స్థానంలోంచి తెల్విరేఖ అడ్డంగా బయల్దేరడం మూలాన్ని పిచ్చిగ్రహం ఆవేశిస్తుందని.

వే:- ఎలాగండీ? ఏంచెయ్యటం? ఆయనకు నేనంటే ఎంతో ప్రేమ. ఆయనకు మతిపోయిందంటే నాకేమీ తోచటంలేదండీ!

శా:- తప్పుతుందాండి: ఏదో విధంగా కాలంగడపాలిమరి. ఏదీ! మీహస్త మొకసారి చూడనివ్వండి! ఆయనకు పిచ్చి ఎప్పుడుతగ్గుతుందో చెప్తా. (చెయ్యిచూస్తూ) ఆఁ! ఫర్వాలేదు. మీకు మిధునస్థానం లోని, కుంభరాశికి మీనలగ్నం సమీపించింది, అంటే మీరు సంసార

సౌఖ్యాలు పొందుతారన్నమాట. అందుచేత మొగుడి గారి పిచ్చి తగ్గితీరాలి.

వై:- ఉస్: రామచంద్రా ఎంతసేపటికీ రాదేం? యీ కవితాధార ఎల్లాగ అడ్డడం? మంత్రం నేర్చుకవచ్చానే: నా ఖర్మంకాలా అని. అయితే పోయిందేముందీ? కొంచెం కొంచెం వదుల్తాను. ఓం బ్రహ్మంకవీ: ప్రియా: వేణూ:

వే:- ఎలాగండీ యీపిచ్చి తగ్గేమార్గం?

శా:- ఫర్వాలేదు. యీయన్ని భిషగ్రత్న కషాయంగారి పిచ్చాసుపత్రిలో చేర్చుదాం. మీరు లోపలికి వెళ్ళండి. ఎదురుగుండావెడితే ఆయనకు మళ్లాపిచ్చి ఎక్కువౌతుంది.

వే:- దేముడా: ఉ(మాఆయనకు పిచ్చిత్వరలో తగ్గిస్తే తిరుపతికొండకు వచ్చి నీదర్శనం చేసుకుంటా. (నిష్క్రమణ)

శా:- వైకుంఠం బాబుగారూ: యిలాచూడండి.

వై:- అరి పీనుగా: మళ్లీవచ్చావా? నీతోమాట్లాడను. (పక్కకు తిరుగుతాడు).

శా:- యిలా తిరగండి, నామాట వినండి మరి.

వై:- పోవయ్యా: యిప్పటిదాకా నాపెళ్ళాంతో ఏంచేస్తున్నావ్? నీదొంగ నాటకాలు నాకు తెలియవంటావా?

శా:- శివశివా; ఎంతమాటన్నారండీ: నాకు పరస్త్రీలంటే అసలు కాంక్ష లేదండీ?

వై:- అయితే యిప్పటిదాక మావేణుతో ఎందుకు మాట్లాడారు?

శా:- మీరు యిందాక మంత్రం పఠించారుకదూ! ఆ మంత్రంఫలితం వేణమ్మగారికి నివేదిస్తున్నాను.

వై:- శాస్త్రిగారికి నామంత్ర ప్రభావం తెలుసన్నమాట. అయితే మీకెవరు చెప్పారిది?

శా:- ఎవరు చెప్పడమేమిటి? నేనేకదూ మీతోటి బహ్మాంకవిగారికి మంత్రాలు వచ్చునని చెప్పాను.

వై:- అవునండోయి; అన్నట్టు మరచిపోయాను,

శా:- మీరు అలా షికారువస్తారేమోనని వచ్చానుమరి సాయంత్రంగదా అని. దారిలోనాజ్యోతిషం గురించి యిష్టాగోష్టి సల్పుకోవచ్చు.

వై:- ఓ తప్పకుండా. పదండి.

శా:- దారిలోనాకు ప్రాణమిత్రుడు భిషగ్రత్న కషాయంగార్ని కలుసుకుని తర్వాత అలాపోదాం.

వై:- మీమాటకు పల్లెత్తుమాట ఎదురా? మీచిత్తం.

శా:- వైకుంఠం బాబుగారికి సంగతి సందర్భాలు బాగా తెలుసును.

వై:- వేణూ! వేణూ!

శా:- వేణమ్మగారెందుకండీ మనతో షికారుకి?

వై:- బయటకువచ్చి తలుపువేసుకోమని చెప్పటానికిపిలుస్తే వేణమ్మతో షికారంటారేమిటండోయి.

శా:- ఓహో! పొరపడ్డానుసుమండీ! వైకుంఠంబాబుగారు ఉద్దండులు పదండి. (నిష్క్రమణ).

తెర.

నాల్గవ రంగం

(భిషగ్రత్న కల్వం నూరుతూంటాడు)

భేషం- భేషో భేషజం, భేషంనామస్నా రాయణే భేషజం, భేషజం॰ వైద్యం కషాయం, కషాయం వైద్యం, వైద్యంసే. వైద్యం, వైద్యం భేషజం॰

ఈనాటితో భిషక్శిరోమణులలో నేమొట్టమొదటిస్థానం పొందుతాను. నావైద్యం, కషాయం, చూస్తూంటే పెద్దపెద్ద డాక్టర్లు అందరు 'తా' అని నిలువునా నీరయి పోతున్నారు. ఈవూరిలోనేను వైద్యాలయం తెరిచాక, ఎంతమంది పిచ్చివాళ్లు చేరారు! లెక్కా? పత్రమా? పిచ్చివాళ్ళసంఖ్య హెచ్చయినకొలది నావైద్యం ప్రభావం హెచ్చవుతోంది. అందుకే ఎంత మంది పిచ్చివాళ్లు నావైద్యాలయంలోకి వచ్చినా వారిని త్వరగా పంపించి వేయను. దానికి అనేక కారణాలువున్నాయి, (1) పిచ్చివాళ్లు అస్తమానం నాఆసుపత్రిలోవుంటే నాయశస్సు దిగంతరంబులవ్యాపించి నాపైలు ఎక్కువగుతుంది. (2) చాలాకాలానికి పిచ్చికుదిర్చేనని నాకు డబ్బు ఎక్కువ యిస్తారు. (3) పిచ్చివాళ్లు చాలాకాలము నాకషాయం త్రాగుతే అసలు వారికిముందు పిచ్చితిరిగిరానేరాదు. (4) చాలాకాలానికిగాని నాకషాయం పట్టివ్వదు॰ దానికి కొంచెము మందకొడితనము వుంది.

పిచ్చివాళ్ళ ఆసుపత్రి స్థాపించడములో చాల క్రొత్తపద్ధతులు ప్రవేశపెట్టాను. మంచి తెల్వితేటలుకూడా ఉపయోగించాను. ఒక్కొక్క సారి నాతెల్వితేటలు తల్చుకుంటూంటే ఒళ్లుపులకరిస్తు ఉంటుంది. ఒక పిచ్చివాడిచుట్టూ మదిమంది పిచ్చివాళ్లుంటే వారి భావాలు వీడు గ్రహించి, వీడి భావాలు వారు గ్రహించుట

వలన, పిచ్చిపూర్తిగా నయమగుతుంది. అందుచేత నేను అందరి పిచ్చి వాళ్ళను ఒక్కగదిలోనే పెట్టేస్తాను.

వాము, జీలకర్ర, శొంఠి మూడు నూరేసి, ఒక ఔన్సుడు గోపంచదముతో కలిపి ఉండలు ఉండలు క్రింద చేసి మింగుతే. భేషుగ్గా మనుస్సుకు ఉల్లాసము పుడుతుంది. ఈమధ్య నేనీమాత్రలు తయారుజేసి, "కషాయముండ్సు" అని నామకరణం చేస్తుంటే నాకు మనస్సులో ఉల్లాసంపుట్టి పోయింది ఏంజెప్పను.! పాశ్చాత్యభాష తీరుపులో పదము గంభీరంగా వుంటే పలుకుబడి హెచ్చవుతుందని, కషాయముండలు అన్నపదము మార్చేసి "కషాయముండ్సు" అని నామకరణము చేసాను. ఎల్లాగయినా కషాయం మహాచెడ్డ వైద్యం.

భేషో భేషజం, వైద్యంన్నామ నారాయణో కషాయం వైద్యం భేషజం.

(శాస్త్రి, వైకుంఠం ప్రవేశం)

శా:- ఏమండోయి: భిషగ్రత్న కషాయంగారూ! క్షేమమా?

భి.క:- ఓహోహో! జ్యోతిషం శాస్త్రిగారా! రండి; విచ్చేయండి! ఏదో అంతా క్షేమముగాఉన్నారు. ఈమధ్య క్రొత్తక్రొత్త మాత్రలూ కషాయాలూ సృష్టిస్తున్నానండి మొన్ననే 'కషాయముండ్సు' అని ఒకటి కనిపెట్టేను.

శా:- 'కషాయముండ్సు' ఏమిటండోయి! జ్యోతిషం భాషలో విన్నపేరు లాగుందే?

భి.క. చూశారూ! మీరు నేను ప్రాణస్నేహితులవడము మూలానసుమండీ? జ్యోతిషంభాషకు, కషాయం వైద్యానికి మిక్కిలిదగ్గర సంబంధం

ఏర్పడిందండీ! అఁ అన్నట్టు అయిన ఎవరండీ.?

శా:- ఈయన వైకుంఠంబాబుగారనీ కచేరీలో గుమాస్తాగారు,

భి.క. నమస్కారమండీ బాబుగారూ! అల్లాగవున్నారేమి? మీకు పిచ్చి యెక్కిందాండీ! నాడి చూడనీయండి.

వై:- ఇదేమిటండోయి! మీయింటికి వచ్చానుగదాఅని నాకు పిచ్చి ఎక్కిందంటారేమిటండి?

భి క. అది మీ వాలకంలో కనిపిస్తూంటే, అబద్ధమాడుతారేమిటి? మీకు పిత్తం, వాతం, శైత్యం, మిశితమయి బుజ్జిలో దొళదొళలాడుతూ పిచ్చియెక్కించేయి.

వై:- ఏమయ్యా శాస్త్రిగారూ! ఇదేనటయ్యా! మర్యాద చేయించడం!

శా:- అంతేనండి! మా కషాయంగారు ఎవరిలో పిచ్చివున్నా ఇట్టేచెప్పేస్తారు, నిజంగా మీకు పిచ్చి ఎక్కింది

వై:- అరి దొంగపీనుగా! నాకుపిచ్చిఎక్కిందా! నాకు పిచ్చి ఎక్కుతుందని జ్యోతిషంలో ఒక్కసారిచెప్పావు గాదేమి.

శా:- అప్పుడు చెప్పడం మరిచిపోయేను. నిజంగా మీజాతకంలో పిచ్చి ఎక్కుతుందని వ్రాసేవుంది.!

వై:- అయితే తప్పదన్నమాట! నాకేపిచ్చి! నిజంగాపిచ్చి ఎక్కిందన్నమాట! ఎందుకు ఎక్కిందీపిచ్చినాకు?

భి.క. అది సహజంలెండి! అల్లాగే పిచ్చి ఎక్కుతుంది.

శాస్త్రి: ఈయనకు కషాయం వైద్యం చేయించండి, పాపం! వేణమ్మగారు ఒక్కరూ బెంగతోవుంటారు ఇంటిదగ్గర ఆవిడకు సంగతి చెప్పివస్తాను (నిష్క్రమణ)

వై:- ఓరి నీదుంపతెగా! ఇదిట్రా నీవుచేసిన మోసము! మా వేణుతో ఒంటరిగా మాట్లాడటానికా యిదంతాచేస్తా?

భి.క. అదేమీ కాదులెండి; మీకు రెండు "కషాయముండ్సు" యిస్తాను మంచినీళ్ళతో వేసుకోండి! మనస్సులో ఉల్లాసం పుడుతుంది.

వై:- తప్పదూ? యీమాత్రలు మింగాలంటారు (మ్రింగి) దేముడా! నాకు పిచ్చిలేందే పిచ్చి ఎక్కిందంటారేమిటి?

భి.క: ఎమందోయి! మీరు అల్లా దిగులు పెట్టుకుంటే పిచ్చితగ్గదు. ఈపాటికి మనస్సులో ఉల్లాసం పుట్టాలె! ఎలాగ వుందండీ?

వై:- ఆఁ పుట్టుతూందండీ! ఉల్లాసం బాగా పుడుతూందండీ! పొట్టలో పుట్టి నెత్తిమీదకు పాకిందండోయి! ఆహా! ఏమిఉల్లాసం! ఉలాసం!

భి.క. అవునండి! అఉల్లాసం కొంచెము తగ్గించండి! మీకు కషాయం వైద్యం చేస్తాను. అప్పుడు ఉల్లాసం బాగాపెరిగి పిచ్చి ఎక్కువగుతుంది.

వై:- చచ్చేనురా దేముడా! మీరు పిచ్చితగ్గడానికా పిచ్చి హెచ్చడానికా యీమందు యిస్తుంటా? అయితే నాకు అసలు పిచ్చిలేదన్నమాట.

భి.క. మీకు నిజంగా పిచ్చివుందండీ! అంటే బాగా పిచ్చి ఎక్కువయిన తర్వాత రెండు "కషాయముండ్సు" మ్రింగుతే తిరిగి పిచ్చిపూర్తిగా తగ్గుతుంది! పెరుగుట విరుగుటకొఅకే అని, ఉష్ణం, ఉష్ణేణ శీతలం అని సామెతలు వినలేదూ?

వై:- అయితే యింకా ఎంతకాలం పట్టుతుందండీ! ఈ వెధవపిచ్చి తగ్గడానికి?

ఫి.క. చాలాకాలము పడుతుందండోయి! యిక్కడే వుండండీ! ఇంకా పిచ్చివాళ్ళను మీదగ్గరకు పంపుతాను. వారి భావాలలో మీ భావాలు దూర్చి జ్ఞానం పొందండి భేషోభేషజం, కషాయం వైద్యం, నామ న్నారాయణే. (నిష్క్రమణ).

పై :- ఉస్! రామచంద్రా! నాకు పిచ్చిలేందే పిచ్చిఎక్కిందంటారేమిటి? ఎక్కడెక్కిందీపిచ్చి! ఒంటిమీదా! నెత్తిమీదా? బట్టలమీదా?.... అబ్బే యెక్కడాలేందే? ఇందాకటినుంచీ నేచూస్తూనే వున్నానుగా! నాకు ఎక్కడా కనిపించలేదు, ఎల్లాఎక్కిందీపిచ్చి? పోనీ వ్వర్శ జ్ఞానమైనా కలుగలేదు ఏమిటో! ఈ పిచ్చి ఎక్కడావికి ఎక్కడా అర్థంలేదు వీడి మొహం! యింకా పిచ్చివాళ్ళను నాదగ్గరకు పంపు తాడట! ఎందుకో! ఏడ్చినట్టుగానేవుంది వీడివైద్యం! వారిభావాలలో నాభావాలు దూర్చాలట! ఇదియెల్లాగా! వీడిమొహం! ఏమిటో ఉండలట కషాయముండ్సు యిన్ని మింగబెట్టాడు! మేకపెంటి కల్లాగ! తుఫ్ తుఫ్! వెదవ వుండలు. ఇదేమి అఘాయిత్యం! ఆసుపత్రిలో వితంతువులుంటారా? ఈ మధ్య కాలేజీ అమ్మా యిలు పెద్ద పెద్ద చదువులు చదువుకొని డాక్టరమ్మలవుతున్నారని విన్నాను కాని, యిల్లా వితంతువులుకూడ ముసుగులు వేసుకుని డాక్టర్లవుతున్నారని ఎరుగనే! ఆహా: ఏమి విపరీతభావాలు పుడు తున్నాయి యీ ప్రపంచంలో! పోనీ మనకెందుకు! ఈ డాక్టరమ్మ గారికి ఒక నమస్కారము పెడదాం! పిచ్చి త్వరగా తగ్గేటట్టు మందైనా యిస్తుంది.

(వెంకమ్మ ప్రవేశము)

డాక్టరమ్మగారూ! నమస్కారాలు! నన్నుతీస్కువచ్చి పిచ్చిఆసు పత్రిలో పారేసారు నాకు పిచ్చిలేందే పిచ్చి అంటారేమిటండి?

వెం: బావా! నేమునుపటివలెనున్నానా? నాసొగసుచూడు సొగసందము చూడు. బావా! నేమునుపటివలెనున్నానా?

వై:- నీ పిండాకుడు. నన్ను బావా అంటావేమిటి? నీకూనాకు సంబంధం ఏంవుంది?

వెం: బావా నామనువర్తి మాట ఏంచేసావు?

వై:- నీ మనువర్తి ఏమిటి? కొంపదీసి నీవు డాక్టరమ్మవు గాదేమిటి? అనవసరముగా నమస్కారము పెట్టేనే!

వెం: నడకచూడు నడకందము చూడు! బావా! నేమునుపటివలెనున్నానా?

వై:- ఆఁ ఏడ్చినట్టుగానేవుంది! నీఅందం—నాఅందం.

వెం: బావా! నన్ను 'పోతన' సినిమాకి తీసుక వెళ్ళవు? (మీదకు వస్తుంది)

వై:- చాలు చాలు. దూరంగావుండు. మీదకు వస్తావేమిటి?

వెం: హోవోయి బావా! గుత్తివంకాయ కూరోయిబావా!

వై:- ఏడిసేవు వెళ్ళిపోనుగ!

వెం: వెళ్ళిబావా! కోరివండినానోయిబావా! గుత్తివంకాయ కూరోయిబావా వెళ్ళిబావా! (నిష్క్రమణ)

వై:- ఏడిసేవు వెళ్ళిపోనుగ!.... ....ఇది పిచ్చిదిలావుందే?

(రావు ప్రవేశము)

రా: గిర్‌గిర్‌గిర్‌గిర్ International Plate గిర్రుగిర్రుగిర్రు సామ్రాజ్యా తత్వం దుండ గీడుల దౌర్జన్యాలు నశించాలి గ్రిరుగిర్రు—సమత్వం, సౌభ్రాతృత్వం, స్వాతంత్ర్యంకావాలి గిర్రుగిర్రు అంతర్జాతీయపు వెండిపళ్ళెరం—వెండిపళ్ళెరం గిర్‌గిర్‌గిర్.

వై:- బాబూ! తమరెవరండీ! కషాయంగారి గురువుగారూ, రాజకీయ వేత్తలా, బుద్ధిమంతులు లాగవున్నారు?

రా:- కషాయం, గిషాయం, మషాళానాస్తి. గిర్‌గిర్‌గిర్ నానెత్తిమీద వెండిపళ్ళెరం గిర్రుమని తిర్గుతోంది! చూస్తిరా చూడుడు! నీవు దానిని తీస్తివా?

వై:- నీపళ్ళెం నాకెందుకు? అసలు నీనెత్తిమీద ఆ వెండిపళ్లెంలేనేలేందే! వెండిపళ్ళెం నే తీసానా? ఇది మహ చాలా బాగుందే?

రా:- గిర్‌గిర్! అంతర్జాతీయపు వెండిపళ్ళెరం గిర్రుమంటుంది. ప్రపంచంలో శాంతి నెలకొల్పుతుంది, సామ్రాజ్యాలు పోవాలి, ప్రజారాజ్యం కావాలి, నీవు చావాలి, నేను బ్రతకాలి!

వై:- నీమొహం తగలెయ్యా! ఏమిట్రా.నీఅలిబాష!
నేచావడమే? నువ్వేచావు పీనుగ! మనిషికి మర్యాద అక్కర్లేదూ?

రా:- ప్రజేనేను, నేనేప్రజ, గిర్‌గిర్! ప్రజాభ్యుదయం, ప్రజాభిప్రాయం. ప్రజారాజ్యంయిది. కూలీలంతామీరు-నేనుకష్టజీవిని-గిర్రుగిర్రు అంతర్జాతీయపు వెండిపళ్ళెరం!

వై:- ఏం తిరువురాబాబు! నీగోల ఏమిటిరానాకు?

రా:- చూడు నావెండి పళ్ళెం చూడు. (చెయ్యి నెత్తిమీద పెడతాడు)

వై:- ఛఛ నాచెయ్యి పట్టుకుంటావేమిటి? నీతలలో పేలు కుడతాయి.

రా:- గిర్రుగిర్రు International Plate అంతర్జాతీయపు వెండి పళ్ళెం. Magic-Politics. World Peace, War, States, Nations, Treaties, Peace, Freedom, Progress, Independence, గిర్రుగిర్రుగిర్రు International Plate. (నిష్క్రమణ)

వై:- ఆఁ ఏంతీరువః గిర్రుగిర్రుటః.........నీబుఱ్ఱగిర్రుమని తిరుగః

(దాసు ప్రవేశము)

దా:- భజగోవిందం భజగోవిందం.

వై:- అమ్మయ్య. భజగోవిందం భజగోవిందం!

దా:- నీ మొహం మొత్తా. సంప్రాప్తే సన్నిహితమరణం.

వై:- ఆఁ భక్తి వెల్లిపోతుంది! ఇటువంటివాళ్ళు ఉండబట్టే దేవుడు కోపంవచ్చి ప్రళయం రేకెత్తిస్తాడు.!

దా:- ఆత్మారాముడను. నేనే దేముడను. భక్తి. మోక్షం, తాత్పర్యము, సేవ. పూజ. పువ్వులు. విగ్రహం. హారతి. కొబ్బరికాయ, అరటి పండ్లు, నైవేద్యం. ఇదేనాప్రసాదము, అదే నీమోక్షము

వై:- ఏం పాపం చేసుకొన్నానోగాని, యీ పిచ్చి ఆసుపత్రిలో తీసుక్కొవచ్చి పడేసారువన్ను, ఎల్లాగ యీవెధవసజ్జుతో వుండడం యిక్కడః ఇంకా రెండురోజులు యిక్కడవుంటే నిజంగా పిచ్చి ఎక్కిపోతుందినాకు.

దా:- చేసుకున్న పాపమోయి శంభులింగమా।
అనుభవించక తప్పదోయి ఆత్మలింగమా।

వై:- ఆఁ ఏంశాగోతంరా దేముడా।

దా:- కస్తూరి హారతిదే।కమలజదళనయననీకు । సుందర సుకుమారగాత్ర నందకుమార । లింగమా; లింగమా; భజగోవిందం, భజగోవిందం.

(నిష్క్రమణ)

వై:- ఆఁ లింగమా। లింగమా। జంగంలింగంలా మొహము నువ్వు.।

(మూర్తి ప్రవేశము)

మూ:- Reactions, Reactions. రసాయన పరిణామాలు. బుస్ బుస్‌బుస్ రసాయన పరిణామమే ప్రపంచము. ప్రపంచమే రసాయన పరిణామము బుస్‌బుస్‌బుస్.

వై:- వీడెవడురా। నాదుంపతెంపే యములాడిలావున్నాడు.

మూ:- గట్‌గట్‌గట్ Filtration, Sublimation,Reactions, Reactions. భూమిలో రసాయన పరిణామం ఆకాశంలో రసాయన పరిణామం నీలో బుస్‌బుస్ నాలో బుస్‌బుస్ గట్‌గట్•

వై:- గట్‌గట్ ఏమిటి? తూమూకాల్వ లొడలొడ ధ్వనిలాగ.

మూ:- I am the conqueror of the World ప్రపంచమునాది. హిహిహి! నేనే ప్రపంచం-అడ్డువస్తాడా ఎవడేనా? నా మజా యాటం బాంబు హిహిహి! బుస్‌బుస్.

వై:- నీకు ఒకనమస్కారము పెడతాను. యిక్కడినుంచిపోనాయనా।

మూ.- I am flying, I am flying, హిహిహి (చేతులు పైకెత్తి) గాలిలో యెగిరిపోతా. మబ్బులమీద పరిగెడతా హిహిహి! I am flying నేను ఎగురుతున్నాను.

వై:- ఎగురు, ఎగురు! ఎగిరి క్రిందపడు! ఏం మిడిసి పడిపోతున్నావు!

మూ:- హిహిహి Reactions, Reflections, Atombomb, Cosmicrav, Airplane, Light, Heat, Electricity, Magic Reactions. బుస్ బుస్ బుస్. (నిష్క్రమణ)

వై:- అమ్మయ్యా బ్రతికేనురా బాబు! ఇందాకడినుంచి ఒకటేగోల! ఒకటే గోల! చంపేస్తున్నారు.........ఇంకా ఎంతసేపని యిక్కడ వుండను ఈ పిచ్చిముండావాళ్ళు నావెంట బడుతున్నారు ఆ కషాయంగారిని బ్రతిమాలుకొని బనా పోవాలియింటికి. (నిష్క్రమణ)

(భిషగ్రత్న, బ్రహ్మాంకవి ప్రవేశము)

భి క.. ఓహో! ఆలాగా! మీరు శాస్త్రిగారి స్నేహితులా?

బ్ర:- మరేనండి! మాశాస్త్రి యీమధ్య తప్పుడుపని ఒకటి చేసాడు.

భి.క. పాపం! రెండు "కషాయముండ్లు" వేసుకుంటే బాగుండేది, మనస్సులో ఉల్లాసంకల్గుతుంది. ఇకముందు అటువంటి తప్పుడు కార్యాలు చెయ్యడు

బ్ర:- అదికాదండీ! వాడికి భావోద్రేకదేవత ప్రభావంపూర్తిగా అర్థంకాలేదు.

భి.క. మీరు పొరబడుతున్నారు. మా "కషాయముండ్లు" మీ భావోద్రేక దేవతకుకూడ ఉల్లాసమిస్తాయి.

బ్ర:- మా భావోద్రేక దేవతకు మందిచ్చారామీరు ఎప్పుడైన

ఖి.క. అవును మొన్ననే రెండు పొట్లాలు కావాలంటే టపాలో పంపించాను.

బ్ర:- అల్లాగాండి! అయితే మా భావోద్రేక దేవత ఏవూరిలోవుంది యిప్పుడు?

ఖి క. ఏమో! అదిమాత్రం నాకేమితెల్సును? పంపించేను అంతే! కావాలంటే.

బ్ర:- విజమేనండీ! నాకూ అల్లాగే భావోద్రేక దేవత పూనుతుందిగాని, ఎక్కడ నుంచివస్తుందో ఎల్లావుంటుందో నాకూ తెలియదు.

ఖి.క. అవునులెండి! ఇంతకీ మీశాస్త్రిచేసిన తప్పేమిటి?

బ్ర:- చెప్తా, మరిచిపోయాను ఆ మాట! వైకుంఠం బాబుగార్కి నేను మంత్రోపాసనచేస్తే అది ఆయనమితిమీరి పఠించడంమూలాన ఉద్రుతం హెచ్చింది. అదితెలియక ఆయనకు పిచ్చిఎక్కిందని యిక్కడ చేర్పించారట.

ఖి.క. అవునండి! ఆయనకు విజంగా పిచ్చిఎక్కింది.

బ్ర:- అదికాదండి! అదిఅంతా భావోద్రేక దేవత ఉద్రేకము.

ఖి.క. మీరు అల్లా మాట్లాడుతున్నారేమిటి? వాడి చూడనీయండి! పిచ్చి ఎక్కినట్టుగావుంది (చెయ్యి చూస్తు) అబ్బ! యీ మహాప్రపంచంలో అందరూ పిచ్చి వాళ్ళల్లాగేవున్నారే!

బ్ర:- (చెయ్యి విదిల్చుకొని) చాలులెండి! నాకు పిచ్చిఏమిటి? మీకు గావి భావోద్రేక దేవత ఆవేశించలేదుకదా? (మొహంలోకి చూస్తూ).

భి క. అటువంటిదేమీ లేదులెండి! మీకు కొంచెము పిత్తం, వాతం, శైత్యం హెచ్చయినవి. రెండు "కషాయముండ్సు" వేసుకొని యీవేళ భోజనం మానెయ్యండి.

బ్ర:- అదిగో! మీకు భావోద్రేకము పుడుతూంది.

భి.క. (మాత్రలుయిస్తూ) పుడుతుంది! బాగా ఉల్లాసం పుడుతుంది,! వేసుకోండి రెండు మాత్రలు.!!

బ్ర:- ఆ వైకుంఠంగారిని మీరు విడుదల చేస్తారా లేదా? లేకపోతే మీ మీద పెద్ద కావ్యం వ్రాస్తాను

భి.క. వ్రాయండి! నా పేరు చిరస్థాయిగా వుంటుంది! నేనుమీకు రెండు కషాయముండ్సు బహుమతి చేస్తాను. వ్రాసేటప్పుడు వేసుకోండి, మంచి ఉల్లాసం కలిగిస్తాయి! అన్నట్లు, కృతికూడ నాకే యిప్పించండి సుమీ,!!

బ్ర:- మీరు వైకుంఠం గారిని వదులుతారా లేదా?

భి క. వదిలేసైమన్నారా? ఆయనకు యింకా పిచ్చివుందేమో!

బ్ర:- ఆయనకు అది పిచ్చికాదు. భావోద్రేక దేవత ప్రభావం!

భి క ఓహో! అయితే వదిలేస్తాను, యీసాయంత్రమే!

బ్ర:- చిత్తం! అప్పుడప్పుడు మీకు నా కవితాధార కొంచెం కొంచెం రుచిచూపిస్తానులెండి!

భి క. అల్లాకాదు! చాలా చాలా రుచిచూపించాలినాకు; లేకపోతే తృప్తి లేదు.

బ్ర:- అయినా ప్రయత్నిద్దాము; భావోద్రేకము కలుగుతే సరి!

భి.క. తప్పకుండా కలగుతుంది. రెండు 'కషాయముండ్సు' మాత్రలు యిస్తాను భావోద్రేక దేవతకు నేవిచ్చేనవి చెప్పండి.

బ్ర:- ఆ దేవత నాకు కనిపించదండీ!

భి.క. ఫరవాలేదు యీసారి కనిపిస్తుంది.

బ్ర:- చిత్తం! అలాగేలెండి!

(వైకుంఠం ప్రవేశం)

వై:- ఏమయ్యా! కషాయంగారూ, నాకుపిచ్చిలేందే పిచ్చి అంటారేమిటయ్యా! ఇంతసేపు ఆ పిచ్చివాళ్ళతో బాధపడలేక చచ్చాను. యింకా ఎంతకాలమయ్యా! నన్ను యింటికి పోనిద్దుబాబూ! పుణ్యముంటుంది మా వేణు నాకోసం యెదురుచూస్తూవుంటుంది కూడా! ఉస్ రామచంద్ర! ఏంపిచ్చిరా ఏంలోకంరా!

అదుగో! బ్రహ్మంకవిగారిక్కడే వున్నారు! ఏమిటయ్యా? మహాప్రభూ! నీ మంత్రం పఠించుకుంటూంటె పిచ్చి అంటారేమిటయ్యా! నువ్వేనా చెప్పుదు నాకర్మం కాలిపోనూ!

బ్ర:- వైకుంఠం బాబుగారూ! నేను సర్వము మీగురించి కషాయంగారికి మనవిచేశాను! యీసాయంత్రమే మీకు విడుదల.

వై:- హమ్మయ్య! బ్రతికించారు బాబు కవిగారూ!

భి క. మీనాడి చూడనీయండి ఒకసారి! చాల జోరుగా మాట్లాడుతున్నారు.

వై:- ఇంకానాడి ఎందుకయ్యా; ఇది పిచ్చికాదంటూంటె.

భి.క. అల్లా పనికిరాదు. చూడనివ్వండి లేకపోతె మిమ్మల్ని వదలము.

వై:- చచ్చానురా దేముడా! అయితే చూడండి.

భి క. ఊ:! తగ్గిందిలెండిపిచ్చి! పిత్తం, వాతం, శైత్యం అన్నీతగ్గాయి! యింటికిగూడ రెండు మాత్రలుయిస్తాను పట్టుకువెళ్ళండి!........ ఆ పిచ్చివాళ్ళతో మీరు యింతకాలము వుండటంవల్ల మీభావాలు వారిలోను, వారిభావాలు మీలోను ప్రసరించి పిచ్చి నయం చేసాయి.

వై:- చిత్తం! నన్ను పోనీయండి యింటికి.

భి.క. ఇప్పుడుకాదు! సాయంత్రము ఒక ఔన్సుడుమోతాదు కషాయం పుచ్చుకొని వెళ్ళండి.

వై.- ఇంకా తప్పలేదురాబాబూ! నాకీకషాయంబాధ! బ్రహ్మంకవిగారూ! ఏమిటండీ యీ అవస్థ.

బ్ర:- ఏదో కొద్దికాలమే! కొంచెం ఓపికపట్టండి! అన్నట్లు నామంత్ర ప్రభావం ఎంతవరకూ వచ్చిందండి! ఏమన్నా ఫలించిందా?

వై:- చిత్తం! మహా దివ్యంగా ఫలించిందండి! నేను యీ మంత్రం పఠిస్తుంటే నిజంగా మావేణుకు తిక్క పూర్తిగా పోయిందండీ!

బ్ర:- ఇంటికివెళ్ళి తిరిగి దానిని పునఃపఠనచేయండి! సత్ఫలితమిస్తుంది.

వై:- చిత్తం! మావేణుచాలా మంచిదిలెండి, చాలమంచిది

బ్ర:- కషాయంగారూ! మటిసెలవా నాకు! సాయంత్రం వైకుంఠంగారిని పంపించండి యింటికి.

భి.క. చిత్తం! నా "కషాయముండున్" పట్టుక వెడుతున్నారా?

బ్ర:- చిత్తం! పట్టుకువెడుతున్నానండీ, (నిష్క్రమణ)

భి క. కూర్చోండి! మరో రెండుమాత్రలు వేసుకోండి.

వై:- తప్పదటండీ! యింకా ఎంతసేపు కూర్చోవాలండి ఏంపాపం చేసుకొన్నానురా దేముడా? (కూర్చొనును)

భి కం. ఈ సాయంత్రందాక బాధపడండి మరి, యింకా కొంచము పిచ్చి వుందిగామరి! భేషౌభేషజం న్నామనారాయణో వైద్యం! కషాయం! (కల్వంనూరుతూ)

—తెర—

ఐదవ రంగము

(వేణమ్మగారి యింటిముంగలి! బ్రహ్మం, శాస్త్రి ప్రవేశము)

బ్ర:- శాస్త్రీ! ఇదిఒక్కటేనోయి నీదగ్గరి తెల్వితక్కువ గుణం.

శా:- అదేమిటండోయి! కషాయంగారి 'కషాయముండ్లు' వేసుకున్నానుగా! ఉల్లాసం పుడుతోంటే తెల్వితక్కువ అంటారేమిటి?

బ్ర:- అదికాదోయి! నీకు భావోద్రేక దేవత ప్రభావము పూర్తిగా తెలియలేదు.

శా:- మీరు నాకు పూర్తిగా చెప్పలేదు.

బ్ర:- అందుకే విను, భావోద్రేక దేవత ప్రభావము తెలియకపోవడం మూలాన పాపం, అనవసరంగా వైకుంఠంగారికి పిచ్చి ఎక్కిందని, ఆ వైద్యాలయంలోనికి చేర్పించావు. ఆయన చాల బాధపడుతున్నాడు.

శా:- అదేమిటండీ! ఆయనకు పిచ్చి ఎక్కుతుందని జాతకంలో వుందే!

బ్ర:- జాతకంలో వుంటేవుంటుంది గాని, భావోద్రేక దేవత ఆవేశించి నప్పుడు మాత్రము పిచ్చి ఎక్కదు.

శా:- అల్లాగటండీ! అంటే ఆ దేవత మహాగొప్పదన్నమాట?

బ్ర:- అవునామరి; అందుచేత వైకుంఠంగారిని యీ సాయంత్రము విడుదల చేయమని భిషగ్రత్న కషాయంగార్కి చెప్పాను. ఆయన మహాఉద్దండుడు సుమీ!

శా:- ఆయన ఒప్పుకున్నారా లేదా? యింతకీ.

బ్ర:- ఊరికే ఒప్పుకుంటాడు? నా భావోద్రేక దేవతను ఆయనలో ప్రవేశపెట్టించి ఒప్పించాను.

శా:- అల్లాగటండీ! మీదేవత పరకాయ ప్రవేశముకూడ చేస్తుందన్నమాట.

బ్ర:- అన్నమాట! యిక చెప్పబోయేదేమిటంటే, నేనుకూడ ఒకపొర బాటు చేసానోయి.

శా:- అరరే; పాపం మీలాంటి పెద్దకవులు పొరపాటు చేస్తారటండీ? అబ్బే! మీరు పొరపాటు చేయరండీ! మీజాతకంలో కూడా అల్లాగే వుందిగా

బ్ర:- ఎంతమాట మీరు నా మీదప్రేమకొలది అల్లాగ అంటున్నారు గాని పొరపాటుపడుట అన్నది మానవునికి సహజగుణం.

శా:- సరే! ఇంతకీ మీ పొరబాటు ఏమిటి?

బ్ర:- నేను వైకుంఠంగార్కి ఒక్కరికే యీ మంత్ర ప్రభావము ఉపదేశించాను. కాని ఆయన ఎవరి మీద ఆ మంత్రం ప్రయోగింపదలుచు కున్నారో వారికి మంత్రంసంగతి తెలువలేదు. అందుచేత ఆయన

భార్యగారికిగూడ కొద్దిగా ఉపదేసిస్తే యీమంత్రం పరస్పరంగా విజృంభించి సత్ఫలితాన్ని యిస్తుంది

శా:- నిజమేనండి! జ్యోతిషంలోకూడ పరస్పరంగా రేఖలు విజృంభిస్తే నేగాని ఆనందం, సత్ఫలితం యివ్వవంటారు.

బ్ర:- చూశారా! ఆకారణము చేతనే ఆయనభార్యగారు అది పిచ్చిఅని భ్రమపడ్డారు.

శా:- అబ్బే! అది నేనే చెప్పానండీ! ఆవిడకేమి తెలియదు.

బ్ర:- అంటే! మీరు పొరబడ్డారన్నమాట.

శా:- మానవుడు పొరపడటం సహజంకదండీ

బ్ర:- సరే ఇప్పుడు ఆయనభార్యగారిని మీరుపిలవండి, పిలిచి నేను ఫలానా వారినని చెప్పండి ఆవిడతోటి అప్పుడు నేను మంత్రం ఉపదేశించి వైకుంఠంగార్కి ఆనందంకలిగిస్తాను

శా:- (ఇంటివైపు వెళుతూ) అలాగేనండి!

బ్ర:- ఏమండీ! మీరు ఆవిడను పూర్తిగా ఎఱుగుదురా; కొంపదీసి పరాయివాళ్ళను పిలిచారుకనుక! ఆ మంత్రప్రభావం తిరిగి నన్నే తిరగకొడుతుంది.

శా:- ఎంతమాటన్నారు; ఆవిడను నేనుపూర్తిగా ఎఱుగుదును ఆవిడ పేరు వేణమ్మగారు, ఆవిడకూ నాకూ చాలా స్నేహంలెండి. (వెళ్ళును.)

బ్ర:- స్నేహమంటాడేమిటి? పోనీ మనకెందుకు ఎవరు ఎలా అంటేనో ఏమో! వీరిద్దరు కూడబలుక్కుని వైకుంఠంగార్కి పిచ్చి ఎక్కిం

దని తిరిగి ఆసుపత్రిలో చేర్చరుగదా? అప్పుడు నామంత్రం ఎలా ఫలిస్తుంది! అయినా అంతదారుణంచేస్తాడా మాశాస్త్రి! ఈమంత్రం ఆవిడకుబోధచేసి శాస్త్రిని నాదగ్గరే వుంచుతాను అది ఫలించేవరకు.

శా:- వేణమ్మగారూ! వేణమ్మగారూ!

వే:- (లోపల విసుగుతో) ఎవరండి వారు! అస్తమానం తలుపుతీయడం, వేయడం, విసుగెత్తిపోతుంది బాబు! (బయటికి వచ్చి) ఓహో మీరాండి! (ఏడుస్తూ) ఎల్లావున్నారండీ మా వైకుంఠం గారు! పిచ్చియింకా తగ్గలేదండీ?

శా:- ఇల్లారండీ! అన్నీచెబుతాను. (బ్రహ్మంనుచూపి) ఈయన ఫలానవారండి.

బ్ర:- ఛ ఛ! ఫలానావారంటావేమిటి? సరిగాచెప్పు: నేచెప్పినవన్నీ మరచిపోయావా?

వే:- ఇదేమి భాగోతమండీ! (ఆశ్చర్యముగా).

శా:- అబ్బే! ఏమీలేదండి! ఈయన బ్రహ్మంకవిగారు, మీకోసం వచ్చారు.

బ్ర:- అవునండి! నేను మీకోసమే వచ్చాను.

వే:- మిమ్మల్ని ఎఱగనే నేను? నేనెందుకండి

బ్ర:- మీరు వైకుంఠంగారి భార్యగారేనా?

వే:- అవునండి.

బ్ర:- నేను వైకుంఠంగార్కి కవిత్వానికి సంబంధించిన ఒక భావోద్రేక మంత్రము ఉపదేశించానండి! ఇదిచూచి మీరు పిచ్చిఅని భ్రమపడ్డారు.

వే:- మీరేనటండీ! అల్లాపిచ్చి ఎక్కించారు మా వైకుంఠంగారికి! ఇచేనాండి పెద్దమనిషితనం అంటే!

బ్ర:- అందుచేత ఆయనను విడుదలచేయమని కషాయంగారికి చెప్పాను! వైకుంఠంగారు ఇంక కొద్దిసేపటిలో యింటికివస్తారు.

వే:- పోనీలెండి బ్రతికించారునన్ను! మీమేలు మరువలేనండన్నయ్య గారూ!

బ్ర:- ఆఁ! దానికేమిలెండి! చూశారూ! మీతో ఒకసంగతి చెప్పుదామని వచ్చాను.

వే:- ఏమిటండి?

బ్ర:- వైకుంఠంగారికి చెప్పిన భావోద్రేక మంత్రం మీకుకూడ చెబుదామని వచ్చాను.

వే:- నాకెందుకండి ఆ మంత్రం?

బ్ర:- అలాగనకండి మరి; వైకుంఠంగారు ఆ మంత్రం పఠిస్తుంటే ఆ సంగతి మీరుకూడా గ్రహించుకునేందులకు.

వై:- గ్రహించుకుని?

బ్ర:- గ్రహించుకుంటే అది పిచ్చి అనుకోరు.

వే:- అల్లాగయితే చెప్పండి! మా వారు బాగుండడమే నాకు సంతోషం.

బ్ర:- ఆయన మంత్రం పఠిస్తుంటే. వారిలాగే మీరుకూడా కవిత్వము చదవాలి,

వే:- ఆ కవిత్వము నాకేలా చేతనవునండీ! నాకురాదు.

బ్ర:- వచ్చేదేమిటి? చదివేయండీ! వైకుంఠంగారు ఏమి మాట్లాడుతే ఆదే మీరు వల్లించండి.

వే:- ఊ వల్లించిన తరువాత?

బ్ర:- తరువాత! అంతే! వల్లించుతే వారిభావాలుమీరు మీభావాలువారు గ్రహించుకుంటారు. అప్పుడు ఆయనకు పిచ్చి ఉండనే ఉండదు.

వే:- అల్లాగే లెండి: అన్నయ్యగారూ! మరియేదో మంత్రం చెబుతానన్నారు?

బ్ర:- ఇదే మంత్రం. ఇంకేముంది?

వే:- మంత్రం అంటే ఊరికే మాట్లాడటం అన్న మాట.

బ్ర:- మరేనండి! అంటే ఘాటుగా మాట్లాడాలి అన్నమాట. మీరు ఆ మంత్రం వల్లించేటప్పుడు ఆ మంత్రం మీకు అనుగుణ్యంగా వుండేటట్టు మాట్లాడాలి, వైకుంఠంగారు త్వరలో వస్తారు. మరి వెలవా మాకు?

వే:- మంచిది వెళ్ళి రండి అన్నయ్యగారు! (శాస్త్రి, బ్రహ్మం నిష్క్రమణ)

వే:- ఇంకేముంది, ఆయనకు పిచ్చి తగ్గిపోయింది, యింకనన్ను పిచ్చి వాడిపెళ్లాం అని అనరు! దేముడా! నే అన్న ప్రకారం తిరుపతికి వచ్చి నీదర్శనం చేసుకుని మొక్కు చెల్లించుకుంటాను. దేముడు మహామంచి వాడు; అందరినీ రక్షించుతాడు,

(కషాయం, వైకుంఠం ప్రవేశము)

ఖి.క. ఇదేనా మీయిల్లు? మరి నేవెళ్ళివస్తాను. జాగ్రత్తసుమండీ! మీకు పిచ్చి పూర్తిగా తగ్గిపోయింది రెండు "కషాయముండ్సు" వేసుకోండి! ఉల్లాసం కల్గుతుంది మనస్సులో! మరి సెలవు. (నిష్క్రమణ)

వై :- హమ్మయ్య! కషాయంబాధ వదిలింది, పిచ్చివాళ్ళ గొడవ తగ్గింది, ఇంక మంత్రం పునః పఠనజేస్తా, ఈ సారితో పూర్తిగా మా వేణుకు తిక్క తగ్గితీర వలసిందే, మునుపే కొంచెము తగ్గిన సూచనలు కనిపించాయి.

బ్రహ్మాం, కవిబ్రహ్మాం, భావోద్రేక దేవతా బ్రహ్మాం! ఇదిగో మా వేణు యిక్కడేవుంది, వేణూ! వేణూ!

వే;- వచ్చారాండి! మీకోసమే యెదురుచూస్తున్నాను; పిచ్చి పూర్తిగా నయమైందాండి!

వై :- పూర్తిగా తగ్గిపోయింది.........ఇకనే! ఇంతబాగా మాట్లాడు తోంది మావేణు! మత్రం పునఃపఠన చేస్తాను. బ్రహ్మాం, బ్రహ్మాం భావోద్రేక దేవతా! నాలో ప్రవేశింపుము, ఓహోహో! ప్రేయసీ!

వే:- అంటే నేనుకూడ మంత్రం తిరిగి పఠించాలన్నమాట.

వై :- ఓ కోమలీ! ప్రియా నీవెంత సౌందర్యముగాయున్నావే

వే:- ప్రియా! మీరెంత సౌందర్యముగా యున్నారో.

వై :- నీ హృదయమెంత ప్రేమపూరితమే చెలీ!

వే:- మీ హృదయమెంత ప్రేమపూరితమో!

వై:- నీ మృదుహస్తములు లతలభాతి శోభిల్లుచున్నవే ప్రియాంగనా!

వే:- మీ మృదుహస్తములు లతలభాతి శోభిల్లుచున్నవో! ప్రియా!

వై:- (ప్రక్కగా) ఇంకేముంది! నావేణు పూర్తిగా నయం.

వే:- వైకుంఠంగారు చాలనయం యిప్పుడు,

వై:- లతాంగీ! ప్రేమభావనా మహిమగ్రాహ్యమా!

వే:- లతాంగా! ప్రేమభావనా మహిమగ్రాహ్యమా!

వై:- సతతీ! ప్రణయకలహమిక మానితివా!

వే:- ప్రియుడా! ప్రణయకలహమిక మానితిరా!

వై:- సంసారములో సుఖములు కలుగునుగా!

వే:- సంసారములో సుఖములు కలుగునుగా!

వై:- వేణూ! వేణూ! చూశావా! నాకు చాలాసంతోషముగావుంది ఈవేళ,

వే:- నాకూ సంతోషంగానే వుందండి,

మావేణు చాలమంచిది మావేణు చాలమంచిది; అప్పుడప్పుడు తిక్కవస్తూంటుంది అంతే; ఇప్పుడు అదీలేదు.

(బ్రహ్మం, కషాయం శాస్త్రి ప్రవేశము.)

బ్ర:- వైకుంఠం బాబుగారు! నమస్కారాలు, ఎప్పుడు వచ్చారు అను పత్రినుంచి?

వై:- నేనాండి! ఇప్పుడే వచ్చేను. మీ మంత్రం బాగా ఫలించిందండి, ఆహాహా! ఏం మంత్రం! ఏం మంత్రం! మీకు చాలా కృతజ్ఞుణ్ణండి,

వే:- బ్రహ్మం అన్నయ్యగారూ నమస్కారము, మీ మంత్రము బాగా ఫలించిందండి,

బ్ర:- చూశారా! మా మంత్ర ప్రభావం బహు తీక్షణంగా పనిచేస్తుంది లెండి.

శా:- అదేమిటండీ! ఇదంతా నాజ్యోతిష ప్రభావం, జ్ఞాపకంలేదూ, ఆ వేళచెప్పాను, మీకు సంసారం నిండా ఆనందమయం అవుతుందని!

భి.క. అదేమిటండోయి! ఇదంతా నావైద్య ప్రభావం. పూర్వం వైకుంఠం గార్కి పిచ్చేగా! నా "కషాయముండ్స్" వల్ల బాగా ఉల్లాసం కలిగింది. అందుచే సంసారం బాగుపడింది.

వై:- బ్రహ్మాం కవిగారూ. మరి సెలవా? మీకందరికి నా నమస్కారాలు. మళ్ళీ కలుసుకుందాం.

వే:- వెడతానండీ శాస్త్రి అన్నయ్యగారూ,

(వేణు, వైకుంఠం నిష్క్రమణ)

శా:- ఆహాహా! ఏంజ్యోతిషం, ఏంజ్యోతిషం! బలే బాగా పనిచేసింది!

భి.క. ఆహాహా! "కషాయముండ్సు" ఉల్లాసం కలిగించి చాల భేష్గ్గా పనిచేసిందే,

బ్ర:- ఆహాహా! భావోద్రేక దేవతా! నీ ప్రభావము వర్ణనాతీతంబే! నిన్ను చూస్తే నా కెంతో ముద్దువేస్తోంది! ఒక ముద్దియ్యావు నాకు?

శా:- ఆహాహా! ఎంత పనిచేసింది నా జ్యోతిషం.

భి.క. అహాహా! ఎంత పనిచేసాయి! నా "కషాయముండ్సు"?

బ్ర:- ఆహాహా! ఏం ప్రభావం! ఏం ప్రభావం!

భావోద్రేకత ప్రభావ మంతా ప్రయోగంబులో చూపిస్తా।
భావములన్నియు మూటలుగట్టి బంతులపోలికి విసిరేస్తా ॥భా॥
ప్రకృతివన్నెలు ప్రమదల సొగసులు। భావోద్రేకత ప్రధానస్థానాల్
సంసారంబులో నసాధ్యమంతా సాధ్యంచేసే భావోద్రేకత! ॥భా॥

(శాస్త్రి, భిషగ్రత్న, బ్రహ్మం నిష్క్రమణ).

—: తెర :—

స మా ప్తి ,

